

ৰোগ নিৰূপণ :

★ বেমাৰৰ লক্ষণবোৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি আৰু অস্বাভাৱিক হাৰত কোনো পামত চৰাইৰ মৃত্যু হ'লে এই বেমাৰৰ সন্দেহ কৰা হয়। তেনে অৱস্থাত পৰীক্ষাগাৰত বিশেষ পৰীক্ষাৰ দ্বাৰা ৰোগ নিৰূপণ কৰাৰ আৱশ্যক হয়।

★ মানুহৰ দেহতো বাৰ্ড ফ্লু চিনাক্তকৰণ কৰিবলৈ ৰোগৰ লক্ষণবোৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰাৰ লগতে কিছুমান বিশেষ ধৰণৰ পৰীক্ষাৰ দ্বাৰা ইয়াক নিশ্চিত কৰাৰ দৰকাৰ।

ৰোগ নিৰূপণ কৰা পৰীক্ষাগাৰ :

এই ৰোগৰ বীজাণুৰ চিনাক্তকৰণ (Diagnosis) কৰিবৰ কাৰণে অত্যাধুনিক সা-সুবিধা থকা পৰীক্ষাগাৰৰ দৰকাৰ হয়। এনে ধৰণৰ পৰীক্ষাগাৰ ভাৰতবৰ্ষৰ কেইখন মান ঠাইতহে আছে। এই ঠাই কেইখন হৈছে- পুণে, বৰোদা, ভূপাল আদি।

চিকিৎসা :

বৰ্তমান অৱস্থাত টামিফ্লু (Tamiflu) হৈছে চৰাই আৰু মানুহত হোৱা বাৰ্ড ফ্লুৰ প্ৰধান ঔষধ, য'ত অ'ছেলটামিভিৰ (Oseltamivir) নামৰ ভাইৰাছ প্ৰতিৰোধী পদাৰ্থবিধ থাকে।

বিশেষ জানিব লগীয়া :

কুকুৰাৰ মাংস আৰু কণীৰ দ্বাৰা এই ৰোগ মানুহৰ গালে কেতিয়াও বিয়পিব নোৱাৰে যদিহে ইয়াক সম্পূৰ্ণকৈ সিজাই খোৱা হয়।

*****

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অন্তৰ্গত চিলাপথাৰত অৱস্থিত কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ, ধেমাজিৰ হৈ আঁচনি
সমৰ্থক ড° বিজুম্মিতা ডেকাৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত আৰু
অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয় অফছেট ছপাশাল, যোৰহাট - ১৩ ত মুদ্ৰিত।
নং : ৩৪৯(২)/৪/২০১৪/৫০০

বাৰ্ড ফ্লু বা পক্ষী ইনফ্লুয়েঞ্জা

ডাঃ অসীম কুমাৰ শইকীয়া
ড° বিজুম্মিতা শৰ্মা ডেকা

কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ, ধেমাজি
অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়
চিলাপথাৰ - ৭৮৭ ০৫৯

বাৰ্ড ফ্লু বা পক্ষী ইনফ্লুয়েঞ্জা

বাৰ্ড ফ্লু (Bird flu) পক্ষীকুলত হোৱা এক সংক্ৰমক ৰোগ আৰু ই পক্ষী ইনফ্লুয়েঞ্জাৰ (Avian Influenza) অন্য এটা নাম। সকলো প্ৰজাতিৰ পক্ষীয়েই কম বেছি পৰিমাণে এই ৰোগত আক্ৰান্ত হ'ব পাৰে। ঘৰচীয়া পক্ষীত এই বেমাৰ হলে বৰ উগ্ৰ ৰূপ লয়। যি পক্ষী ইনফ্লুয়েঞ্জা ভাইৰাছে বনৰীয়া পক্ষীত বিশেষ বেমাৰ কৰিব নোৱাৰে, সি আমাৰ ঘৰতে পোহা চৰাইত সাংঘাতিক ধৰণে ক্ষতি কৰিব পাৰে। ঘৰচীয়া পক্ষীকুলৰ ভিতৰত টাৰকীত (Turkey) এই বেমাৰৰ প্ৰভাৱ সকলোতকৈ বেছি আৰু তাৰ পিছতে কুকুৰাত ইয়াৰ প্ৰভাৱ পৰে।

ৰোগৰ কাৰক :

বাৰ্ড ফ্লুৰ কাৰক হ'ল আৰ. এন. এ. ভাইৰাছ (RNA virus) অন্তৰ্গত অৰ্থ'মিক্স (Orthomyxo) পৰিয়ালৰ ইনফ্লুয়েঞ্জা টাইপ-এ ষ্ট্ৰেইন (Influenza Type-A strain)। ইনফ্লুয়েঞ্জা ভাইৰাছৰ মুঠ ১৫ টা উপ-প্ৰকাৰ (Sub-Type) আছে। ইনফ্লুয়েঞ্জা-এ বা H5N1 হ'ল ইনফ্লুয়েঞ্জা টাইপ-এৰ উপ প্ৰকাৰ আৰু ইয়াৰ দ্বাৰাই পক্ষীত প্ৰধানকৈ বেমাৰটো হয়।

মানুহলৈ সংক্ৰমিত হোৱা বাৰ্ড ফ্লুৰ কাৰক :

পক্ষী ইনফ্লুয়েঞ্জা-এৰ উপ-প্ৰকাৰ H5N1 আৰু H9N2 ভাইৰাছ মানুহলৈ সংক্ৰমিত হৈ মানৱ দেহত বাৰ্ড ফ্লু ৰোগ হ'ব পাৰে।

ৰোগৰ বীজাণুৰ বাহক :

বনৰীয়া পানী পক্ষীবোৰ (Wild water fowls) আৰু পৰিভ্ৰমী চৰাইবোৰ (Migratory birds) এই ভাইৰাছৰ বাহক (Carrier)। ঘৰচীয়া পক্ষীত হোৱা বাৰ্ড ফ্লুৰ বাবে এই বাহক চৰাইবোৰেই ঘাইকৈ জগৰীয়া।

বাৰ্ড ফ্লুত আক্ৰান্ত দেশসমূহ :

আমাৰ ভাৰতবৰ্ষকে ধৰি পৃথিৱীৰ বহুতো দেশ যেনে- আমেৰিকা, চীন, হংকং, ইণ্ডোনেচিয়া, জাপান, লাওচ, দক্ষিণ কোৰিয়া, থাইলেণ্ড, ভিয়েটনাম আদি দেশত বিভিন্ন সময়ত বাৰ্ড ফ্লুৰ প্ৰাদুৰ্ভাৱ হৈছে। সাধাৰণতে যিবোৰ দেশত কুকুৰাকে ধৰি অন্যান্য চৰাইবোৰ আধা সিজাকৈ খোৱাৰ প্ৰৱণতা বেছি সেইবোৰ দেশত এই ৰোগৰ প্ৰাদুৰ্ভাৱ হোৱাৰ সম্ভাৱনাও বেছি হয়।

ৰোগৰ প্ৰসাৰণ :

★ ৰোগাক্ৰান্ত বা বাহক চৰাইৰ মল-মূত্ৰ আৰু মুখ আৰু নাকৰ পৰা ওলোৱা পানীভাগত বীজাণুবোৰ ওলায় যায় আৰু এই বেমাৰৰ প্ৰতি আসক্ত বা দুৰ্বল (sensitive) চৰাইবোৰ আক্ৰান্ত হয়।

★ আক্ৰান্ত চৰাইৰ মল-মূত্ৰ বা মাংসৰ লগত পোনপটীয়া সংস্পৰ্শলৈ আহিলে মানুহৰ এই বেমাৰ হ'ব পাৰে।

★ চৰাইৰ বজাৰবোৰেও এই বেমাৰ বিয়পাত বিশেষ ভূমিকা লয়।

★ এই বেমাৰৰ কাৰক ভাইৰাছৰ জিনৰ (Gene) সাল-সলনি হৈ বা মানুহৰ ইনফ্লুয়েঞ্জা ভাইৰাছৰ লগ লাগি ই এজন মানুহৰ পৰা আন এজন মানুহলৈ বিয়পিব পাৰে।

ৰোগৰ লক্ষণ :

- কেতিয়াবা ৰোগৰ কোনো লক্ষণ দেখা পোৱাৰ আগতেই আক্ৰান্ত সকলো পক্ষীয়েই মৰি যাব পাৰে।
- দেখা পোৱা প্ৰধান লক্ষণবোৰ হৈছে- কাঁহ, হাঁচি মৰা, পাখিবোৰ ভুৰুৰীওৱা, চকুৰ তলৰ ছালখন ফুলি উঠা, মূৰটো ফুলি উঠা, মন মাৰি থকা আৰু পাতল শৌচ কৰা।
- খোৱাৰ পৰিমাণ কমি যোৱা, কণী পৰা কুকুৰাত কণী পৰাৰ হাৰ কমি যোৱা।
- নাকৰ পৰা পানী ওলাই, য'ত কেতিয়াবা তেজৰ চেকুৰাও দেখা যায় আৰু পামত অস্বাভাৱিক হাৰত চৰাইৰ মৃত্যু হোৱা।
- আক্ৰান্ত চৰাইৰ শ্বাসনলী (Trachea) কাটিলে তেজ মিশ্ৰিত বিজলুৱা পদাৰ্থ দেখা যায়।

মানুহত হোৱা বাৰ্ড ফ্লু ৰোগৰ লক্ষণ :

বাৰ্ড ফ্লু ৰোগৰ বীজাণুৰ দ্বাৰা মানুহ আক্ৰান্ত হ'লে দেখা পোৱা প্ৰধান লক্ষণবোৰ হৈছে- মূৰ বিষ হোৱা, পানী লগা, ভাগৰ লগা, গা বাইজাই কৰা, টেটুত ঘাঁ লগা, মাংসপেশীৰ বিষ হোৱা, কাঁহ হোৱা আদি। কিছু কিছুক্ষেত্ৰত হাওঁ ফাওঁ (Lungs) উখহি পৰে (Pneummonia) আৰু চকুৰ পটাও ফুলি উঠে।

প্ৰতিৰোধৰ উপায় :

- ১) আক্ৰান্ত চৰাইৰ লগত ভাল চৰাইৰ সংস্পৰ্শ এৰাই চলা।
- ২) মুক্ত ভাৱে বিচৰণ কৰা চৰাই আৰু ইহঁতৰ মল-মূত্ৰৰ পৰা ঘৰুৱা চৰাইবোৰক দূৰত ৰখা।
- ৩) বেমাৰ আৰম্ভ হোৱা আৰু হোৱাৰ সম্ভাৱনা থকা পামৰ চৰাইবোৰক একাঘৰীয়া কৰি সকলো চৰাই মাৰি পেলোৱা।
- ৪) এখন ৰোগাক্ৰান্ত পামৰ সকলো বস্তুকে বেমাৰৰ উৎস বুলি ধৰা হয়। সেয়ে, এনে বস্তুবোৰ বাহিৰলৈ অনাৰ আগতে বীজাণুমুক্ত কৰি লব লাগে।
- ৫) বেমাৰৰ প্ৰাদুৰ্ভাৱ হোৱা অঞ্চলৰ চৰাই বেলেগ ঠাইলৈ সৰবৰাহ কৰাটো বন্ধ কৰিব লাগে।
- ৬) সংক্ৰমিত মল-মূত্ৰবোৰ দ'কৈ গাঁত খান্দি পুতি পেলাব লাগে।
- ৭) সংক্ৰমিত পাম ঘৰটো ভালদৰে চফা কৰি তাক জুইৰ শিখাৰ (Flame gun) দ্বাৰা কেইবাবাৰো গৰম কৰিব লাগে।
- ৮) এই ৰোগ সৃষ্টিকাৰী প্ৰতিটো উপ-প্ৰকাৰৰ (Sub-type) বাবে বেলেগ বেলেগ টীকাৰ প্ৰয়োজন হয়। গতিকে টীকাৰণৰ দ্বাৰা এই ৰোগ প্ৰতিৰোধ কৰাটো বৰ সহজ নহয়।
- ৯) অন্য কোনো ঠাই বা দেশত এই ৰোগ হৈ থাকিলে তালৈ ভ্ৰমণ কৰিব নালাগে।
- ১০) আধা সিজোৱা বা নিসিজোৱা মাংস কেতিয়াও খাব নালাগে।
- ১১) ৰোগটো হৈ থকা পাম বা ঠাই ভ্ৰমণ কৰিলে মুখত মুখা (Mask) ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে।